

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **R.P.**

skazanego za czyny z art. 178a § 1 k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 17 lipca 2025 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z dnia 9 września 2024 r., sygn. akt III Ka 483/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ropczycach
z dnia 19 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 29/24

postanowił:

- 1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. umorzyć postępowanie kasacyjne;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

R.P. został oskarżony o to, że:

- I. w dniu 10 września 2023 r. w miejscowości Z., woj. [...] na drodze publicznej w ruchu lądowym prowadził pojazd marki A. nr rej. [...] w stanie

nietrzeźwości z zawartością: I badanie - 0,81 mg/l, II badanie - 0,66 mg/l, III badanie - 0,54 mg/l, IV badanie - 0,66 mg/l, V badanie - 0,6 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.,

II. w dniu 10 września 2023 r. w miejscowości Z., woj. [...] na drodze publicznej umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości z zawartością I badanie - 0,81 mg/l, II badanie - 0,66 mg/l, III badanie - 0,54 mg/l, IV badanie - 0,66 mg/l, V badanie - 0,6 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, kierował pojazdem marki A. o nr rej. [...] poruszając się z prędkością administracyjnie niedopuszczalną i prędkością niebezpieczną, gdzie poprzez zjechanie na lewą część jezdni, po której poruszał się samochód osobowy marki A. o nr rej. [...] kierowany przez M.B. doprowadził do zderzenia się obu pojazdów, w wyniku czego M.B. doznał obrażeń ciała w postaci wstrząśnięcia mózgu i skręcenia z naderwaniem awulsyjnym nadgarstka lewego, które to obrażenia naruszyły prawidłowe funkcjonowanie czynności narządów jego ciała na okres powyżej dni siedmiu, tj. o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Ropczycach wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2024 r., w sprawie o sygn. akt II K 29/24:

I. uznał oskarżonego za winnego dokonania czynu zarzucanego mu w pkt. 1 aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 178a § 1 k.k. i za czyn ten na mocy powołanego przepisu i art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

II. na mocy art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 (trzech) lat,

III. na mocy art. 43a § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego obowiązek uiszczenia świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 5000 (pięciu tysięcy) zł,

IV. uznał oskarżonego za winnego dokonania czynu zarzucanego mu w pkt. II aktu oskarżenia, stanowiącego występki z art. 177 § 1 k.k. i art. 178 § 1 k.k. i

za czyn ten na mocy powołanych przepisów i art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

V. na mocy art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 (czterech) lat,

VI. na mocy art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz M.B. kwotę 7000 (siedmiu tysięcy) zł tytułem częściowego zadośćuczynienia,

VII. na mocy art. 47 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego obowiązek uiszczenia nawiazki na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 15000 (piętnastu tysięcy) zł,

VIII. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych oskarżonemu w pkt. I i IV wyroku jednostkowych kar pozbawienia wolności orzekł karę łączną w wysokości 1 (jednego) roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

IX. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych oskarżonemu w pkt. II i V wyroku środków karnych orzekł łączny środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 (pięciu) lat,

X. na mocy art. 63 § 4 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zliczył oskarżonemu na poczet orzeczonego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych okres zatrzymania prawa jazdy począwszy od dnia 18 września 2023 r.,

XI. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz M.B. kwotę 5068,53 zł (pięć tysięcy sześćdziesiąt osiem złotych pięćdziesiąt trzy groszy) tytułem zawrotu wydatków,

XII. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1473,38 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt trzy złote trzydzieści osiem groszy) tytułem części kosztów sądowych i na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych w pozostałym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 9 września 2024 r., w sprawie o sygn. akt III Ka 483/24 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok oraz orzekł o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 440 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. poprzez utrzymanie w mocy wyroku dotkniętego rażącą obrazą prawa materialnego, tj. art. 177 § 1 k.k., art. 178 § 1 k.k. i art. 178a § 1 k.k., pomimo wyrażenia przez sąd I instancji mylnego poglądu, iż skazany prowadził w dniu 10 września 2023 r. na drodze publicznej w ruchu lądowym pojazd w stanie nietrzeźwości, a następnie powodując wypadek komunikacyjny, w którym obrażeń doznał M.B., popełnił dwa osobne czyny zabronione stanowiące przestępstwa pozostające w zbiegu realnym, podczas gdy w kształcie ustalonym przez Sąd Rejonowy w opisie tych czynów, nie zmienionym następnie w żaden sposób przez Sąd Okręgowy w istocie pozostają one w zbiegu pozornym, bowiem opis przypisanego czynu z art. 178a § 1 k.k. zawiera się w całości w opisie czynu z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.,

2. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niewłaściwe dokonanie oceny postawionego w apelacji zarzutu dotyczącego rażącej niewspółmierności kary i środka karnego orzeczonych wobec R.P., które wbrew wskazaniu Sądu Okręgowego w Rzeszowie są niewspółmiernie wysokie, a cele, jakie kara i środki karne mają spełniać, a dodatkowo okoliczności tj. przyznanie się do winy, wyrażenie skruchy i żalu związanego ze zdarzeniem, a także ustabilizowanej sytuacji rodzinnej skazanego oraz jego warunków osobistych, które wskazują, iż nie jest on osobą zdemoralizowaną, uzasadniają wymierzenie kar łagodniejszych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie.

W pisemnych odpowiedziach na wniesioną kasację Prokurator Rejonowy w Leżajsku oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnieśli o oddalenie wniesionej kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

W dniu 7 lipca 2025 roku do Sądu Najwyższego wpłynął odpis skrócony aktu zgonu R.P., w którym wskazano, że skazany w dniu [...] maja 2025 roku zmarł (k. 68 akt SN).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Postępowanie kasacyjne należało umorzyć.

Zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. śmierć oskarżonego stanowi ujemną przesłankę procesową, której istnienie skutkuje umorzeniem postępowania karnego. Powyższe odnosi się także do postępowania kasacyjnego w sytuacji, gdy do zgonu skazanego doszło już po wniesieniu kasacji, ale jeszcze przed jej rozpoznaniem (zob. postanowienie SN z dnia 31 lipca 2024 r., II KK 464/23). Natomiast art. 529 k.p.k. wskazuje, iż wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania. Z treści tego przepisu wynika, że śmierć skazanego stanowi negatywną przesłankę postępowania kasacyjnego zainicjowanego kasacją wniesioną na niekorzyść, natomiast w sytuacji wniesienia kasacji na korzyść nie ma przeszkód do jej rozpoznania, jednakże wyłącznie zgodnie z jej kierunkiem. Z utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa wynika, że w razie śmierci skazanego możliwe jest uwzględnienie wniesionej na jego korzyść kasacji, jednak nie jest możliwe jej oddalenie, gdyż takie rozpoznanie nie jest rozpoznaniem na korzyść, o którym mowa w art. 529 k.p.k. W sytuacji, kiedy kasacja jest niezasadna, zaś w trakcie postępowania kasacyjnego skazany zmarł, jedynym możliwym rozstrzygnięciem, uwzględniającym regulację z art. 529 k.p.k., jest umorzenie postępowania kasacyjnego (zob. postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., V KK 139/24; postanowienie SN z dnia 25 września 2024 r., IV KK 191/24).

Tego rodzaju sytuacja zaistniała w przedmiotowej sprawie, bowiem jak wynika z odpisu skróconego aktu zgonu, R.P. zmarł 12 maja 2025 r., zaś wszystkie podniesione w kasacji obrońcy skazanego zarzuty okazały się niezasadne.

W ocenie Sądu Najwyższego podniesione w kasacji obrońcy skazanego zarzuty zostały sformułowane instrumentalnie celem ponowienia zwykłej kontroli odwoławczej dokonanej przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie w zakresie poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych co do sprawstwa skazanego.

Odnosząc się do pierwszego ze stawianych zarzutów rażącej obrazy przepisów prawa materialnego - art. 177 § 1 k.k., art. 178 § 1 k.k. i art. 178a § 1 k.k. poprzez nieprzyjęcie konstrukcji pozornego zbiegu przepisów ustawy, w powyższym zakresie należy odwołać się do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, z którego wynika wprost, że zachowanie sprawcy, kierującego pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka odurzającego, który w następstwie naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu powoduje wypadek komunikacyjny, stanowi dwa odrębne czyny zabronione - jeden określony w art. 178a § 1 lub 2 k.k., drugi zaś - w art. 177 § 1 lub 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k. Ewentualna redukcja ocen prawnokarnych powinna zostać dokonana, z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku, przy przyjęciu, iż występki zakwalifikowany z art. 178a § 1 lub 2 k.k. stanowi współukarane przestępstwo uprzednie (zob. postanowienie SN z dnia 28 marca 2002 r., I KZP 4/02; postanowienie SN z dnia 18 czerwca 2020 r., IV KK 131/20). Mając powyższe na uwadze, podkreślić należy, że sądy obu instancji trafnie zakwalifikowały zachowanie R.P. jako wypełniające znamiona dwóch przestępstw, z art. 178a § 1 k.k. i z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. Na prawidłowość tej decyzji wskazuje jednoznacznie analiza okoliczności zdarzenia i zachowania skazanego, a przyjęcie określonej kwalifikacji przez sądy obu instancji w pełni oddaje ocenę działania skazanego.

Nie doszło również do naruszenia art. 440 k.p.k. Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 marca 2019 r., w sprawie o sygn. akt V KK 110/18 stwierdził, że „o naruszeniu art. 440 k.p.k. można by mówić tylko wtedy, gdyby skarżący pominął w zwykłym środku odwoławczym jakieś istotne uchybienie sądu pierwszej instancji z katalogu względnych przyczyn odwoławczych, jednak jego zaistnienie nakazywałoby uchylenie wyroku, bowiem utrzymanie go w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe”. Trzeba jednak podkreślić, że do takiego „istotnego uchybienia” nie doszło w przedmiotowej sprawie.

Za całkowicie chybiony również uznać należy zarzut z pkt II kasacji obrońcy skazanego. Podkreślić należy, że wbrew twierdzeniom autora kasacji, Sąd Okręgowy w Rzeszowie działając jako sąd odwoławczy, dokonał w sposób prawidłowy instancyjnej kontroli zaskarżonego wyroku, co w sposób jednoznaczny

wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd Okręgowy bowiem w sposób właściwy i rzetelny odniósł się do wszystkich zarzutów apelacyjnych, w tym również do zarzutu rażącej niewspółmierności kary, na co wskazuje treść uzasadnienia wyroku, a zatem w pełni i w sposób prawidłowy zrealizował obowiązki wynikające z przepisów art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. Przeprowadzona w ten sposób kontrola odwoławcza doprowadziła do utrzymania w mocy zaskarżonego wyroku. Jednocześnie podkreślić należy, że sądy obu instancji miały na uwadze dyrektywy wymiaru kary określone w art. 53 k.k., zaś orzeczona kara uwzględniała stopień winy i społecznej szkodliwości popełnionych czynów.

Z powyższych względów kasacja obrońcy R.P. uznana została za bezzasadną, zaś wobec śmierci skazanego, postępowanie kasacyjne należało umorzyć.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

[WB]

[r.g.]